

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึก

ในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน พุทธศักราช ๒๕๕๗

วันเสาร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

วัดศรีอุบลรัตนาราม จังหวัดอุบลราชธานี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึก

ในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน พุทธศักราช ๒๕๕๙

วันเสาร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

วัดศรีอุบลรัตนาราม จังหวัดอุบลราชธานี

คำนำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวายยังพระอารามหลวง อีกวาระหนึ่งในปีพุทธศักราช ๒๕๕๙ นี้ ณ วัดศรีอุบลรัตนาราม จังหวัดอุบลราชธานี

การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานครั้งนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เชิญชวน ประชาคมจุฬาฯ ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียง ร่วมเป็นเจ้าภาพตั้งที่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะมอบเงินที่ได้รับจากผู้มีจิตศรัทธา ร่วมบำเพ็ญกุศล ในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานครั้งนี้แก่วัดศรีอุบลรัตนาราม เพื่อ ประโยชน์ในการทำนุบำรุงพระอารามและพระศาสนาให้วัฒนาสถาพรสืบไป รวมทั้งยังได้ จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในโอกาสดังกล่าว ซึ่งกล่าวถึงประวัติความเป็นมาและพุทธศัลป์ ที่สำคัญในวัดศรีอุบลรัตนาราม มาเป็นอาทิธรรมบรณการเพื่อเป็นอัครประโยชน์แก่สาธุชน ทั่วไปด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในฐานะผู้รับพระมหากรุณาธิคุณผ้าพระกฐินพระราชทาน ขอเชิญชวนทุกท่านพร้อมใจกันน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายกุศลอันพึงบังเกิดมีในทุกส่วน แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และขอให้ทุกท่านที่มีส่วนร่วม ในการบำเพ็ญกุศลในครั้งนี้ได้รับอานิสงส์โดยทั่วกัน

ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์
อธิการบดี

กำหนดการ

พิธีสมโภชองค์กฐินพระราชทานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๕๙
ณ วัดศรีอุบลรัตนาราม ตำบลในเมือ จังหวัดอุบลราชธานี
วันศุกร์ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

- เวลา ๑๗.๐๐ น. ผู้ร่วมพิธีพร้อมกัน ณ หอปฏิบัติธรรมสมเด็จพระมหามุนีวงศ์
(หอประชุมใหญ่) วัดศรีอุบลรัตนาราม จังหวัดอุบลราชธานี
- เวลา ๑๗.๑๕ น. นายกสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและอธิการบดีถึงบริเวณพิธี
- เวลา ๑๘.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป ถึงบริเวณพิธี (วงปี่พาทย์พิธีบรรเลงเพลงประกอบพิธี)
เริ่มพิธีสงฆ์
- นายกสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจุฑารูป เทียน บูชาพระรัตนตรัย
พิธีกรอาราธนาศีล
ประธานสงฆ์ให้ศีล
พิธีกรอาราธนาธรรม
จุกเทียน (สำหรับพระเทศน์)
พระสงฆ์แสดงสัมโมทนียกถา (ประมาณ ๓๐ นาที)
นายกสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
พิธีกรอาราธนาพระปริตร
พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์
- นายกสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อธิการบดี ผู้บริหารมหาวิทยาลัย
และผู้ร่วมพิธีถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแก่พระสงฆ์
- นายกสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและอธิการบดี กรวดน้ำ
พระสงฆ์อนุโมทนา
- นายกสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อธิการบดี
กรรมการสภากุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้ร่วมพิธี รับการประพรมน้ำพระพุทธมนต์

เวลา ๑๙.๐๐ น.

เสร็จพิธีสงฆ์

นายกสภาฯฟ้าลงกรณ์มหาวิทยาลัย อธิการบดี

กรรมการสภาฯฟ้าลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้บริหาร

เดินทางไปยังโรงแรมทอแสง เพื่อร่วมหารือกับ

สมาคมนิสิตเก่าฯฟ้าลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดอุบลราชธานี

การแต่งกาย : ผู้บริหาร / คณาจารย์ / บุคลากร / ผู้ร่วมพิธี
นิสิตชาย / หญิง

สากลนิยม / ผ้าไทย สุภาพ
เครื่องแบบนิสิต

กำหนดการ

พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๕๙

วันเสาร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ณ วัดศรีอุบลรัตนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

- เวลา ๐๙.๐๐ น. ผู้ร่วมพิธีพร้อมกัน ณ หอปฏิบัติธรรมสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (หอประชุมใหญ่) วัดศรีอุบลรัตนาราม
- เวลา ๐๙.๓๐ น. เคลื่อนขบวนกฐินพระราชทานจากหอปฏิบัติธรรมสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (หอประชุมใหญ่) ไปยังพระอุโบสถเพื่อทำ พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
- เวลา ๑๐.๐๐ น. นายกษัตริย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานในพิธี เดินไปถึงโต๊ะหมู่ ซึ่งตั้งผ้าพระกฐินพระราชทานไว้ ผู้ร่วมพิธีทุกคนลุกขึ้นยืน (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์)
- นายกษัตริย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถวายความเคารพ พระบรมฉายาลักษณ์ และเปิดกรวยดอกไม้ แล้วหยิบผ้าพระกฐินพระราชทาน ขึ้นประคองไว้ ยืนตรงแสดงความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- นายกษัตริย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เชิญผ้าพระกฐินพระราชทาน เข้าสู่พระอุโบสถ
- นายกษัตริย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฑารูป เทียน บูชาพระรัตนตรัย ที่โต๊ะหมู่บูชา หน้าพระพุทธรูปมาประธาน กราบ แล้วไปที่พานแว่นฟ้าหยิบผ้าห่มหน้าพระประธาน ที่วางอยู่บนผ้าพระกฐินพระราชทานส่งให้ไวยอวัจกร ยกผ้าพระกฐินพระราชทานขึ้นประคอง หันหน้าไปทางพระประธาน

ประนมมือว่า นะโมตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมา
สัมพุทฺธัสสะ (๓ จบ) แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์
กล่าวคำถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน จบ (พระภิกษุรับสาธุพร้อมกัน)
นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วางผ้าพระกฐินพระราชทาน
บนพานแว่นฟ้า ยกประเคนภิกษุรูปที่ ๒ ซึ่งนั่งอยู่ตรงพานแว่นฟ้า
(ยกทั้งพาน) แล้วประเคนเทียนปาฏิโมกข์
(นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั่ง ณ ที่จัดไว้
ผู้ร่วมพิธีนั่งพร้อมกัน)

พระสงฆ์ประกอบพิธีกฐินกรรม

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถวายเครื่องบริวารพระกฐินพระราชทาน
ถวายพัทธอง ถวายย่าม และถวายเครื่องไทยธรรมของมหาวิทยาลัย
แต่พระสงฆ์องค์ประธาน

อธิการบดีและรองอธิการบดี (รองศาสตราจารย์ ดร.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม)
ถวายผ้าไตร และเครื่องไทยธรรมแก่พระคู่สวด ทั้ง ๒ รูป
รองอธิการบดีและผู้ร่วมพิธีในพระอุโบสถถวายผ้าไตรแก่พระอันดับ
และสามเณร

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอ่านคำปวารณาถวายปัจจัย
โดยเสด็จพระราชกุศลบำรุงพระอาราม

พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานสงฆ์ถวายอติเรก

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและอธิการบดีกรวดน้ำ รับพร
รองอธิการบดี (รองศาสตราจารย์ ดร.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม)

กล่าวมอบเงินบำรุงการศึกษาแก่ผู้แทนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดศรีอุบลรัตนารามและโรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม

อธิการบดีถวายเงินบำรุงการศึกษาแก่ผู้แทนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดศรีอุบลรัตนารามและมอบเงินบำรุงการศึกษาแก่ผู้แทน
โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกราบพระพุทธรูปปฏิมาประธาน
แล้วกราบประธานสงฆ์

นายกสภาฯ ฟังลงกรณั่มหาวิทยาลัย อธิการบดี

กรรมการสภาฯ ฟังลงกรณั่มหาวิทยาลัย ผู้บริหาร และผู้ร่วมพิธี
ออกจากพระอุโบสถ

เสร็จพิธี

เวลา ๑๑.๐๐ น.

นายกสภาฯ ฟังลงกรณั่มหาวิทยาลัย อธิการบดี

กรรมการสภาฯ ฟังลงกรณั่มหาวิทยาลัย และผู้บริหาร
ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ณ ศาลาการเปรียญ

นายกสภาฯ ฟังลงกรณั่มหาวิทยาลัย อธิการบดี

กรรมการสภาฯ ฟังลงกรณั่มหาวิทยาลัย และผู้บริหาร
เดินทางกลับ

การแต่งกายในพิธี

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย
ผู้ร่วมพิธี

เครื่องแบบปกติขาว สวมหมวก
ชุดเบลเซอร์ / ชุดสากลนิยม / ชุดผ้าไทย

พุทธศิลปกรรมวัดศรีอุบลรัตนาราม จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ แสงเพชร *

วัดศรีอุบลรัตนาราม เดิมชื่อ **วัดศรีทอง** ได้รับการสถาปนาขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปีเถาะ จุลศักราช ๑๒๑๗ หรือพุทธศักราช ๒๓๘๙ รัตนโกสินทร์ศก ๗๔ สถานที่ตั้งพระอารามเดิมเป็นบริเวณสวนของท่านท้าวอุปฮาดโท (ตันตระภูต ณ อุบล) รองเจ้าเมือง ซึ่งเป็นน้องชายพระประทุมวราชสุริยวงศ์ เจ้าผู้ครองนครอุบลราชธานีศรีวาลัยประเทศราช ซึ่งขณะนั้นอุบลราชธานีมีฐานะเป็นเมืองประเทศราชขึ้นตรงต่อกรุงรัตนโกสินทร์ ท่านท้าวอุปฮาดโทได้รับบริจาคที่ดินจำนวน ๒๕ ไร่ เพื่อตั้งพระอารามถวายแก่ท่านเทวธมมมี (ม่วง) เป็นเจ้าอาวาสองค์แรก สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ตามประวัติกล่าวว่า ท่านเทวธมมมี (ม่วง) เป็นศิษย์ของพระวชิรญาณเมื่อครั้งทรงผนวชที่วัดบวรนิเวศ ซึ่งกาลต่อมาคือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อแรกสถาปนาวัดได้เกิดนิมิตประหลาด มีแสงสีทอง รัศมีเรืองรองพุ่งขึ้นในสวน ด้วยเหตุนี้จึงตั้งชื่อพระอารามว่า **วัดศรีทอง** ตามนิมิตที่บังเกิด

อาณาเขตพระอาราม

ทิศตะวันออก	จรตถนนอุปราชา
ทิศใต้	จรตถนนเขื่อนธานี
ทิศตะวันตก	จรตถนนสุภัญญ์
ทิศเหนือ	จรตถนนศรีรัตนวงศ์

* หัวหน้าภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับความสำคัญของพระอารามแห่งนี้ เป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ของขุนนางสมัยก่อนที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพ.ศ. ๒๔๗๕ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ประกอบพิธีทำน้ำสรงมูรธาภิเษกในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๓ รัชกาล คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล นอกจากนี้ พระอุโบสถหลังเก่า ยังเป็นสถานที่อุปสมบทพระเถระผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายวิปัสสนาธุระและคันถธุระ ได้แก่ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล พระอาจารย์ธิดา ขยเสโน พระสังฆรักขิต (พูน) พระราชมนูณี (นารโท ศรี) พระศาสนติลก (ชิตเสโน เสน) พระปราจีนมนูณี (กิตติงโธ เฟ็ง) พระธรรมเสนานี (นนโท เงิน) พระปัญญาพิศาลเถร (ฐิตาปญฺโญ หนู) พระเทพสิทธิอาจารย์ (เขมโย จันทร์) เป็นต้น

ครั้นในวันศุกร์ที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงยกข้อฟ้าผูกพัทธสีมาพระอุโบสถหลังใหม่ ซึ่งสร้างขึ้นด้วยจิตศรัทธาของคุณหญิงตุน โกศลวิตร ร่วมกับพุทธศาสนิกชนโดยใต้พระราชทานนามพระอารามใหม่เป็น **วัดศรีอุบลรัตนาราม** ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี^๒

ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๕๓๒ พระธรรมจิติญาณ (สุทธจิตโต สิงห์ ป.ธ.๗) เป็นเจ้าอาวาสได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะวัดศรีทองขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ^๓

อนึ่ง เนื่องจากเทศบาลเข้าพรรษา จังหวัดอุบลราชธานีได้จัดประเพณีแห่เทียนพรรษาเป็นประจำทุกปี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะพระราชทานเทียนหลวงพระราชทาน

^๒ พระยศปัจจุบันคือ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

^๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยก วัดศรีอุบลรัตนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งในจังหวัดอุบลราชธานีมีพระอารามหลวงจำนวน ๓ แห่ง คือ วัดสุปฏิหารามวรวิหาร วัดมหานามาราม (วัดป่าใหญ่) และวัดศรีอุบลรัตนาราม

เพื่อจุดถวายเป็นพุทธบูชาในช่วงเวลาเข้าพรรษาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ จนถึงปัจจุบัน สำหรับงานสถาปัตยกรรมและศาสนวัตถุที่สำคัญในพระอาราม ประกอบด้วย

พระอุโบสถ

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของวัด เป็นพระอุโบสถที่สร้างขึ้นแทนพระอุโบสถหลังเดิมที่ชำรุดและคับแคบโดย ท่านผู้หญิงตฤณ โกศลวิตร เป็นผู้บริจาคเงินทุนก่อสร้างร่วมกับพุทธศาสนิกชน เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ แล้วเสร็จในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ครอบระยะเวลา ๒ ปี ๕ เดือน (รูปที่ ๑)

รูปแบบศิลปกรรม

พระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนารามหลังใหม่ที่สร้างขึ้นนี้ จำลองแบบมาจากพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ซึ่งออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์^๔ (รูปที่ ๒) การก่อสร้างพระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนาราม ได้รับพระเมตตาจากสมเด็จพระสังฆราช ๒ องค์ คือ สมเด็จพระสังฆราชอยู่ ญาโณทโย วัดสระเกศ ผู้คงดวงประทานฤกษ์ และสมเด็จพระสังฆราชจวน อุฏฐายี วัดมกุฏกษัตริยาราม เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เป็นองค์ประธานวงศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๘ รวมทั้งทรงเป็นประธานสงฆ์ในการประกอบพิธีผูกพัทธสีมาพระอุโบสถ วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

ลักษณะทางศิลปกรรมพระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนาราม สร้างเป็นอาคารทรงจัตุรมุข ก่ออิฐถือปูน มีแผนผังเป็นรูปกากบาท หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีบันไดทางขึ้น ๔ ทิศ ส่วนหลังคาตด ๕ ชั้นประดับช่อฟ้า ใบระกาและหางหงส์ หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผาเคลือบ

^๔ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สถาปนาวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๒ สมเด็จพระเจ้า ฟ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงออกแบบที่เน้นความสมดุลทั้ง ๒ ข้าง Symmetrical Balance

หน้าบันด้านทิศตะวันออกเป็นรูปเจดีย์สถานสำคัญของภาคกลาง คือ **พระปฐมเจดีย์**^๕ รองรับด้วยดอกบัวขนาดใหญ่ โดยมีมูลเหตุที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นเจดีย์สถานองค์แรกเมื่อ พุทธศาสนาประดิษฐานในประเทศไทย รวมทั้งยังเกี่ยวข้องกับภารกิจสร้างพระอุโบสถหลังใหม่แห่งนี้ด้วยอีกประการหนึ่ง ๒ ซ้ำยังเป็นลายกระหนกเปลวผูกกระหวัดสลักรูปสัตว์บรรจุกายในกรอบหน้าบันรูปสามเหลี่ยม ที่เบื้องต่ำเจาะช่องเป็นซุ้มโปร่ง ๕ ซุ้มแบบเดียวกับหน้าบันพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร หน้าบันด้านทิศใต้ ปั้นเป็นรูปซุ้มเสมาธรรมจักรประกอบลายกระหนก มีอักษรกำกับว่า คู่่น สร้าง ๒๕๐๘ อันหมายถึง คุณหญิงคู่่น โกศลดิตร และปีเริ่มภารกิจสร้างพระอุโบสถ ถัดขึ้นไปเป็นลายเทพพนมในกรอบจรนำชานาบบ้างด้วยลายกระหนก หน้าบันด้านทิศตะวันตกปั้นเป็น**พระเจดีย์จุฬามณี** ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งช่างได้เลือกปั้นแบบเจดีย์สถานสำคัญเก่าแก่ในภาคเหนือ คือพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน เป็นพระบรมธาตุเจดีย์ทรงระฆังศิลปะล้านนา หน้าบันด้านทิศเหนือ ปั้นเป็นรูปซุ้มเสมาธรรมจักร มีอักษรกำกับรอบธรรมจักรว่า เจ้าคุณธรรมวราภรณ์ในความอุปการะพระครูวิจิตรธรรมภาณี ถัดลงมาที่ส่วนฐานมีอักษรกำกับว่า สร้างโดยคู่่น โกศลดิตร (รูปที่ ๓-๕)

^๕ ภาพ **พระปฐมเจดีย์** ที่หน้าบันด้านทิศตะวันออก ปั้นเป็นองค์พระปฐมเจดีย์ฝั่งด้านด้านทิศเหนือ ซึ่งมีระนาบประดิษฐานพระร่วงโรจนฤทธิ์ ศรีอินทราทิตย์บรมโกศมหาสมณหาวชิราวุธอุบุญชนียบพิตร สำหรับมูลเหตุที่เกี่ยวกับการสร้างพระอุโบสถวัดศรีอุตรรัตนารามหลังใหม่ ก็เนื่องด้วยบันทึกของ สมเด็จพระมหาเมธีวงศ์(จนทปฺโช สนั่น ป.ช.๙) ขณะดำรงสมณศักดิ์ **พระธรรมวราภรณ์** ซึ่งท่านเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ได้กล่าวความตอนหนึ่งใน หนังสือที่ระลึกทรงยกช่อฟ้าอุโบสถวัดศรีอุตรรัตนาราม ว่า

“...อุโบสถหลังนี้นี้ก็ดี เจ้าศรัทธาที่ดี ข้าพเจ้าไปขอมาจากองค์พระปฐมเจดีย์ (๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๕)... โดยได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า ด้วยกุศลเจตนาอันแรงกล้าของข้าพเจ้าที่มีอยู่ทั้งหมด ตั้งใจจะสร้างอุโบสถวัดศรีทองสำหรับประดิษฐานองค์พระประธานและพระแก้วเจ้า อันเป็นมิ่งมงคลของชาวเมือง เพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และเพื่อเทิดทูนเกียรติคุณของอดีตเจ้าอาวาสวัดศรีทองและบูรพาวจารย์ทั้งฝ่ายคันถธุระและวิปัสสนาธุระทุกท่านจักสำเร็จหรือไม่ถ้าจักสำเร็จ ก็ขอให้ข้าพเจ้าได้สิ่งอันเป็นมงคลสูงสุดในโลกและขอให้เจ้าศรัทธา...” ซึ่งภายหลังไม่นานก็มีผู้อุทิศถวายพระบรมสารีริกธาตุมาจำนวน ๓ องค์มาถวาย รวมทั้งได้ผู้อุปถัมภ์ มีจิตศรัทธาบริจาคปัจจัยสร้างพระอุโบสถหลังนี้คือ คุณหญิงคู่่น โกศลดิตร ด้วยเหตุนี้ที่หน้าบันด้านทิศตะวันออก จึงปั้นเป็นรูป **พระปฐมเจดีย์** ขณะที่หน้าบันด้านทิศตะวันตก จึงปั้นให้เป็นรูป **เจดีย์จุฬามณี** บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ แทนความหมายการประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

แม้ว่าพระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนารามหลังใหม่ที่สร้างขึ้นนี้ จะจำลองแบบมาจากพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม หากแต่ก็มีความคล้ายคลึงและความแตกต่างหลายประการ โดยเฉพาะการประดับตกแต่ง หน้าบันวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงออกแบบผูกสายจากตราพระราชลัญจกร ๔ แบบที่ทรงประทับสำหรับว่าราชการ^๖ ประกอบด้วย

- ทิศตะวันออก พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ สำหรับพระราชสาส์นและหนังสือสัญญาต่างประเทศ
- ทิศใต้ พระราชลัญจกรจักรรถ สำหรับประทับเลขในหนังสือ ซึ่งประทับตราพระราชลัญจกรมหาโองการและพระบรมราชโองการแล้ว
- ทิศตะวันตก พระราชลัญจกรมหาอุณาโลม สำหรับกำกับพระราชสาส์นหรือพระสุพรรณบัฏที่เกี่ยวกับเจ้าประเทศราช
- ทิศเหนือ พระราชลัญจกรไอยราพต สำหรับประทับพระราชสาส์นและประกาศตั้งกรม

	ทิศตะวันออก	ทิศใต้	ทิศตะวันตก	ทิศเหนือ
วัดศรีอุบลรัตนาราม พ.ศ. ๒๕๐๘	พระปฐมเจดีย์	ทิวมเสมาธรรมจักร คู่สร้าง ๒๕๐๘	พระเจดีย์จุฬามณี (พระธาตุหริภุญชัย)	ทิวมเสมาธรรมจักร สร้างโดยขุน โกศลวิตร
วัดเบญจมบพิตร ดุสิตวนาราม พ.ศ. ๒๔๔๒	พระราชลัญจกร พระครุฑพ่าห์	พระราชลัญจกร จักรรถ	พระราชลัญจกร มหาอุณาโลม	พระราชลัญจกร ไอยราพต

ตารางที่ ๑ : ตารางเปรียบเทียบหน้าบันพระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนารามกับวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

^๖ ชาติศรี ประภิตนทการ, การเมืองและสังคมในศิลปะสถาปัตยกรรม : สยามสมัย ไทยประยุกต์ชาตินิยม, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๕๑, หน้า ๖๒.

ที่บริเวณผนังพระอุโบสถฉนวนปูน เจาะช่องหน้าต่างทำซุ้มเรือนแก้วประดับกระเบื้องเคลือบดินเผารองรับด้วยฐานสิงห์ บานหน้าต่างส่วนล่างจำหลักไม้ประดับด้วยทวารบาลรูปเทพบุตร เป็นเทวดายืนพนมมือประคอบลายกระหนก ด้านอื่นๆ จำหลักเป็นรูปเทพธิดา รูปยักษ์ และรูปลิง ตอนบนกรูเป็นช่องประดับกระจกสีรูปดอกบัวบาน ประดับอักษร **อร** พระนามย่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี องค์อุปถัมภ์พระอาราม ที่ช่องกลางด้านในเป็นเหล็กตัดรูปเทพพนม บานประตูพระอุโบสถ จำหลักลายกระหนกประกอบเรื่องรามเกียรติ์ ตอนบนเป็นพระรามประทับบนราชรถ ตอนล่างเป็นรูปพระรามพระลักษมณ์และหนุมาน ฝีมือการจำหลักโดยช่างพื้นบ้านที่งดงาม ซึ่งอุบลราชธานีมีช่างแกะสลักที่มีความชำนาญสืบทอดกันมายาวนาน เจกเช่นการจำหลักเทียนพรรษา การตกแต่งดังกล่าวแตกต่างจากบานประตูและหน้าต่างพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรที่ติดแผ่นโลหะคูนนูนเป็นรูปยักษ์แบกมารแบก เหนือหน้าต่างเป็นช่องกระจกลายเทพพนมสิ่งทำที่เมืองฟรอนซ์ ประเทศอิตาลี (รูปที่ ๖-๗)

การประดับตกแต่งภายในพระอุโบสถ เจาะช่องคูหาจตุรมุขเป็นซุ้ม จำนวน ๘ ช่อง เขียนภาพ **จอมเจดีย์** คือ พระเจดีย์เจดีย์สถานสำคัญในประเทศไทย พร้อมทั้งอธิบายความสำคัญของเจดีย์สถานเหล่านั้น ลักษณะดังกล่าวมีต้นแบบมาจากการประดับตกแต่ง ภายในพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร ซึ่งจอมเจดีย์ทั้ง ๘ นี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงคัดเลือกจากเจดีย์สถานสำคัญทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย^๖ (รูปที่ ๘-๑๐) ประกอบด้วย

^๖ **จอมเจดีย์** สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงคัดเลือกเจดีย์สถานสำคัญ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อเขียนบนเพดานโดมพระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง จำนวน ๑๐ แห่ง หากแต่ยังมีได้เขียนขึ้น ครั้นต่อมา ในปีพ.ศ.๒๔๘๘ **พระพรหมมุนี** เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร ได้ทูลขอสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่จะนำภาพจอมเจดีย์ ๘ แห่ง มาเขียนประดับภายในพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตร แทนแบบร่างเดิมภาพพระอิศวรสาวกและพระสาวก ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ พระพรหมมุนีได้ติดต่อพระยาอนุমানราชธนะ อธิบดีกรมศิลปากรขณะนั้นร่วมหารือและจัดพิมพ์ช่างจากกรมศิลปากรเขียนภาพจอมเจดีย์ ภายในพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร

- พระมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช สร้างเมื่อพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์แรกมาถึงเมืองไทย
- พระปฐมเจดีย์ เป็นเจดีย์องค์แรก สร้างเมื่อพระพุทธศาสนาประดิษฐานในเมืองไทย
- พระธาตุพนม (องค์เดิม) เก่าก่อนพระเจดีย์อื่นทั้งหมดในแคว้นแคว้นอีสานของไทย
- พระมหาธาตุเมืองศรีสัชชนาลัย คือวัดช้างล้อมเมืองสวรรคโลกเก่า พระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงสร้างเฉลิมพระเกียรติ
- พระมหาธาตุหริภุญชัย ที่เมืองลำพูน เก่าก่อนพระเจดีย์องค์อื่นในแคว้นแคว้นล้านนาไทยทั้งสิ้น
- พระมหาธาตุเมืองละโว้ คือพระปรางค์ที่วัดมหาธาตุ เมืองลพบุรี สร้างเมื่อแรกพระพุทธศาสนาลัทธิมหายาน มาประดิษฐานในประเทศไทย และแพร่หลายไปทางเมืองเขมรและเมืองเหนือ
- พระศรีรัตนธาตุเมืองชะเลียง คือพระปรางค์ที่วัดน้อย เมืองสวรรคโลกเก่า เป็นพระเจดีย์องค์แรกที่ไทยมาสร้าง
- พระเจดีย์ชัยมงคล วัดใหญ่ที่พระนครศรีอยุธยา สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเฉลิมพระเกียรติ

รายละเอียดดูที่ ๖๙-๗๑ สันติ จิระทัศนกุล, งานออกแบบสถาปัตยกรรมไทยมีพระหัตถ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์, กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาวิชาการและสร้างองค์ความรู้สถาบันศิลปสถาปัตยกรรมไทยเฉลิมพระเกียรติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

พระพรหมมุนี เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ซึ่งกาลต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภณ) องค์ที่ ๑๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ (เป็นเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๓)

ภายในพระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนาราม ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมาประธานนาม **พระพุทธรูปพิมายเนตร** หล่อด้วยสำริดปางมารวิชัย ลงรักปิดทองประดิษฐานบนฐานกลีบบัว ขนาดหน้าตักกว้าง ๑.๕๐ เมตร สูง ๒ เมตร เป็นพระพุทธรูปปฏิมาประธานในพระอุโบสถ วัดศรีทองหลังเก่าตามประวัติกล่าวว่าสร้างขึ้นในสมัยท่านเจ้าคุณพระอริยกวี (ธมมรฤทธิโช อ่อน) เจ้าอาวาสลำดับที่ ๓ เมื่อราวปีระกา พ.ศ. ๒๔๔๑ โดยมีพุทธลักษณะแบบพระพุทธรูปปฏิมา สมัยรัตนโกสินทร์ (รูปที่ ๑๑)

ตอนบนของผนังเจาะเป็นซุ้มคูหาเรียงลดหลั่นกัน ๓ ช่อง ช่องกลางมีบุษบกประดิษฐาน **พระพุทธรูปปฏิมากรแก้วมูษราคัม** พระพุทธรูปสำคัญคู่จังหวัดอุบลราชธานี อีก ๒ ช่อง บรรจุ ต้นบายศรีจำลอง ๗ ต้น

พระพุทธรูปปฏิมากรแก้วมูษราคัม (รูปที่ ๑๒) ขนาดหน้าตัก ๓ นิ้ว สูง ๕ นิ้ว พระพักตร์ค่อนข้างกลม พระหนุเป็นปม ครองจีวรห่มเฉียงเปิดพระอังสา (ไหล่) ขวาชายสังฆาฎิยาวลงมาจรดพระนาภี ปลายแยกออกมาเป็นเขี้ยวตะขาบ พระหัตถ์ขวาแสดงปางมารวิชัย ประทับนั่งขัดสมาธิราบบนฐานบัวดูว่าบัวหงายบุทของคำแบบศิลปะล้านช้างที่เบื้องบนของพระพุทธรูปปฏิมาประดับด้วยฉัตรทองคำ ๕ ชั้นกางกั้นถวาย อุษณีษะและพระเมลาดีศุนทองคำประดับเป็นกรอบเหนือพระเศียร มีสังวาลทองคำประดับอัญมณีทำเป็นลายดอกกลีบบัวถวายที่เบื้องพระอุระ นับเป็นพระพุทธรูปปฏิมาที่มีพุทธลักษณะที่งดงามคู่มืองอุบลราชธานี รวมทั้งมีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับการสร้างบ้านแปงเมือง รวมทั้งการอพยพผู้คนมาตั้งถิ่นฐานในเขตภาคอีสานของประเทศไทยที่เชื่อมโยงกับสปป.ลาว

ตามประวัติกล่าวว่า อัญเชิญมาจากกรุงศรีสัตนาคนหุต (นครเวียงจันทน์) เป็นสมบัติของเจ้าปางคำ ผู้สร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์กับแก้วบัวบานหรือจังหวัดหนองบัวลำภู ในปัจจุบัน ต่อมาอยู่ในความครอบครองของพระเจ้าสิริบุญสาร จนถึงเจ้าพระวอผู้เป็นบุตรได้อัญเชิญข้ามมาสร้างบ้านสิงห์โตก บ้านสิงห์ท่า (จังหวัดยโสธร) บ้านดอนมดแดง (จังหวัดอุบลราชธานี) บ้านคู บ้านแก (แขวงเมืองเก่าปากเซ สปป.ลาว) ต่อมาพระเจ้าสิริบุญสาร สั่งให้พระยาสุโข นำทัพมาตี เจ้าพระวอออกรบและเสียทีแก่ข้าศึก ถึงแก่พิราลัยในสนามรบ เจ้าคำผงผู้เป็นราชบุตรได้ครองราชสมบัติสืบมา ภายหลังได้มาสร้างเมืองอุบลราชธานี พระบาท

สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระราชทานยศเป็นพระประทุมวรราชสุริยวงศ์ (เจ้าคำผง) เจ้าผู้ครองนครอุบลราชธานีศรีวาลัยประเทศราช ซึ่งขณะนั้นอุบลราชธานีมีฐานะเป็นเมืองประเทศราชขึ้นตรงต่อกรุงรัตนโกสินทร์ และได้สร้างวัดหลวงเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมา

ครั้นกาลต่อมาได้มีการอัญเชิญพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วบุษราคัม ถวายท่านเทวธัมมีย์ (ม้าว) พระพุทธรูปปฏิมาจึงได้มาประดิษฐาน ณ วัดศรีอุบลรัตนารามตั้งแต่นั้น นับเป็นพระพุทธรูปปฏิมาศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองอุบลราชธานีโดยจะได้มีการอัญเชิญเป็นประธานในการประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการและขุนนาง เมื่อครั้งก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ รวมทั้งในเทศกาลสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปีจะจัดขบวนแห่พระพุทธรูปปฏิมากรแก้วบุษราคัม เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สรงน้ำพระพุทธรูปปฏิมาเพื่อความ เป็นสิริมงคล นับเป็นเทศกาลสำคัญของชาวอุบลราชธานี จวบจนกระทั่งปัจจุบัน

ศาลาการเปรียญ

ด้านทิศเหนือของพระอุโบสถ มีอาคารศาลาการเปรียญหรือหอแจก ซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญทำทานของพุทธศาสนิกชน (รูปที่ ๑๓) ตั้งอยู่ในเขตสังฆาวาส ขนาดความกว้าง ๑๕.๕ เมตร ยาว ๓๒ เมตร สร้างขึ้นโดยพระศาสนดิลก (ชิตเสโน เสน) ซึ่งในสมัยพระครูวิจิตรธรรมภาณี (เขโม เต็ง) เป็นเจ้าอาวาส ได้มีการรื้อหอแจกหลังเดิมย้ายมาสร้างใหม่และโดยยกศาลาให้สูงขึ้น ชั้นล่างก่ออิฐถือปูน ชั้นบนเป็นไม้ที่ใช้วัสดุจากศาลาการเปรียญหลังเก่า มีประตูและบันไดทางขึ้น ๓ ด้าน คือ ทิศตะวันออก ทิศเหนือ และทิศใต้ ซ่อฟ้า ไบระกา และหางหงส์ แสดงเอกลักษณ์ของศิลปะพื้นถิ่นภาคอีสาน รวมทั้งงานแกะสลักที่งดงาม หน้าบันด้านทิศตะวันออกแกะสลักเป็นรูปเทพนมประกอบลายก้านขด ด้านหลังทางทิศตะวันตกจำหลักรูปดอกบัวประกอบลายก้านขด หลังคามุงกระเบื้อง

ภายในศาลาการเปรียญปัจจุบันเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์ที่วัดศรีอุบลรัตนาราม จัดแสดงโบราณวัตถุสำคัญ รวมทั้งยังประดิษฐาน พระชินราช พระพุทธรูปปฏิมาประธานที่ด้านในศาลาการเปรียญ สร้างขึ้นในสมัยท่านเทวธัมมีย์ (ม้าว) เป็นเจ้าอาวาส พ.ศ. ๒๓๙๘ เป็นพระพุทธรูปปฏิมาปางมารวิชัย ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร แกะสลักจากไม้แก่นเกรา (ไม้มันปลา) ขนาดหน้าตัก ๑.๓๐ เมตร สูง ๑.๔๐ เมตร ทรงรักษาชาติสีแดงปิดทองคำเปลว ที่เบื้องซ้าย

ของพระพุทธปฏิมาประธาน เป็นพระพุทธปฏิมาแกะสลักจากไม้กั้นเกรว เช่นเดียวกับพระประธาน
เบื้องขวาเป็นพระพุทธรูปปางนารวิชัย หล่อสำริดส่วนฐานมีจารึกอักษรธรรมอีสาน บอก
ศักราชและนามผู้สร้าง ทั้ง ๓ องค์ประดิษฐานภายในบุษบกไม้กั้นเกรวจำหลักลาย ฝีมือ
ช่างท้องถิ่นอีสานทั้งดงาม (รูปที่ ๑๔)

“... ผู้ช่างทั้งหลาย ภายในมีหัวเจ้าครู เทวธัมมีเป็นเค้า
กับทั้งลูกเต้าศิษย์ โยมภายนอก มีเจ้าพระอุปราศเป็นประธาน
พร้อมกันสร้างพระพุทธประติมากร องค์นี้ไว้ในพระศาสนา
ใส่ชื่อว่า พระชินราช เมื่อพุทธศักราช ๒๔๐๘ พระวิสา
เพื่อจัดให้เป็นทีไหว่ และบูชาแก่คนและเทวดาทั้งหลาย
ตราប់ต่อเท่าสิ้นพระศาสนา...”^๘

พระทองทิพย์

พระทองทิพย์ (รูปที่ ๑๕) เป็นพระพุทธปฏิมาประทับยืนปางห้ามสมุทร โดย
จำลองรูปแบบมาจากพระบาง หล่อด้วยสำริด มีขนาดความสูง ๑๔๔ ซม. เจ้าพรหม
เทวานุเคราะห์หั่งค์ เจ้าเมืองอุบลราชธานีองค์ที่ ๔ ัญญะเดิมมาจากเมืองเวียงจันทน์ สปป.ลาว
เมื่อคราวปราบศึกฮ่อ เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๑๘ โดยนิพระยามหาอำมาตย์ (ชื่น ภัลยานมิตร)
ยื่นแม่ทัพ ขริ่งจนแทนฐานเจ้าหลักลาย ลงรักปิดทอง มีคำจารึกภาษาไทยอีสานประดับที่
ฐานกล่าวถึงที่มาของพระพุทธปฏิมา ความว่า

“...เมื่อพุทธศักราชได้ ๒๔๑๘ ปีกุน สัปตศก เดือน ๘ แรม ๑๔ ค่ำวันเสาร์
เจ้าพรหมเทวานุเคราะห์หั่งค์ เจ้าเมืองอุบลราชธานี ยกทัพไปตีฮ่อที่เมืองหนองคาย
มีชัยชนะแก่ข้าศึกศัตรูแล้ว จึงนิมนต์พระพุทธรูปทองทิพย์โบราณ
แต่บ้านถิ่นแก้ว มาเมืองอุบลราชธานี สังฆะสามัคคีถวายใหม่

^๘ จารึกที่ฐานพระพุทธปฏิมาพระชินราช ในศาลาการเปรียญ อานโดย พระครูวิมลอุบลารักษ์ (สุติปญโญ สมบัติ)
รองเจ้าอาวาส วัดศรีอุบลรัตนาราม

ท่านเทวธัมมวิวัตศรีทองเป็นเค้า ภายนอกมีเจ้าพรหมเทวาเจ้าเมืองอุบลเป็นประธาน
 ร่วมกันสร้างแท่นพระทองทิพย์องค์นี้ไว้ในพระศาสนา เพื่อให้เป็นที่ไหว้และบูชา
 แห่งคนและเทวดาทั้งหลายตราบต่อเท่า ห้าพันพระวัสสา
 นิพพาน ปจฺจโย โหตุ ะอะ”

นอกจากนี้ภายในศาลาการเปรียญหรือหอแจกยังจัดแสดงศิลปวัตถุที่ทรงคุณค่า
 อาทิ พระพุทธรูปปฏิมา ตู้พระธรรมและหีบพระธรรมลายรดน้ำ ผ้าห่อคัมภีร์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ประวัติวัดศรีอุบลรัตนาราม ประวัติพระแก้วบุษราคัม. ชุมพรราชธานี : อุบลยงสิทธิ์ออฟเซท,
๒๕๓๗.

ชาติวี ประภิตนันทการ. การเมืองและสังคมในศิลปะสถาปัตยกรรม : สยามสมัยไทย
ประยุกต์ชาตินิยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๕๑.

รศ.สมคิด จิระทัศน์กุล. งานออกแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยพระหัตถ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรม
พระยานริศรานุวัดติวงศ์. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาวิชาการและสิ่งอำนวยความสะดวก
สถาบันศิลปสถาปัตยกรรมไทยเฉลิมพระเกียรติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

๑. พระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนาราม

๒. พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร

๓. หน้าบันทิศตะวันตก รูปพระปฐมเจดีย์

๔. หน้าบันทิศตะวันตก พระเจดีย์จุฬามณี

๕. หน้าบันทิศใต้ ชุมเสมาธรรมจักร

๖. ชุมหน้าต่าง วัดศรีอุบลรัตนาราม

๗. ชู่มหน้าต่าง วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพฯ

๘. พระธาตุพนม วัดศรีอุบลรัตนาราม

๙. พระธาตุพนม วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
กรุงเทพฯ

๑๐. พระธาตุหริภุญชัย วัดเบญจมบพิตร
ดุสิตวนาราม กรุงเทพฯ

๑๑. พระพุทธทิพยเนตรและการตกแต่งภายในพระอุโบสถ

๑๒. พระพุทธปรุฎีมากรแก้วนุชราชัม

๑๓. ศาลาการเปรียญ วัดศรีรัตนาราม

๑๔. พระพุทธปฐิมาประธานภายในศาลาการเปรียญ

๑๕. พระทองทิพย์ ภายในศาลาการเปรียญ

คำพ้อสอน

ประมวลพระบรมราชาโองาตและพระราชคำรัส
ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เกี่ยวกับศาสนา การทำบุญ และการทำความดี

คัดจาก หนังสือคำพ้อสอน

ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและมูลนิธิสคศรี-สฤษดิ์วงศ์
จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

ศาสนาและการศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด
สำหรับให้บ้านเมืองมีความผาสุก

คำฟอสอน

. . . ท่านทุกคนต่างก็เป็นผู้แทนขององค์การและสมาคมทางศาสนาต่างๆ และเป็นผู้แทนของสมาคมและโรงเรียนในชั้นต่างๆ แขนงต่างๆ ของการศึกษา เมื่อมาประชุมกันพร้อมเพรียงกันเช่นนี้ ก็ขอถือโอกาสกล่าวถึงกิจทางศาสนา และทางการศึกษานี้มีความสำคัญสำหรับบ้านเมือง สำหรับความเป็นปึกแผ่นของสังคมในประเทศศอกอย่างมาก และที่แต่ละคนแต่ละคนได้มาให้พร ก็สรุปได้ว่า มาให้พร ให้มีความแข็งแรง ไม่ให้มีโรคภัยไข้เจ็บใดๆ มาเบียดเบียน ให้มีจิตใจ และร่างกายเข้มแข็ง ก็ขอสนองพรที่ได้มาให้เห็นให้ทุกคนได้รับพรที่ได้กล่าวด้วยตนเองกลับไปสู่ตนเอง เพราะว่าแต่ละคนย่อมต้องการความแข็งแรง ความมีสุข ความมีความมั่นคงก้าวหน้าทุกคม วิธีที่จะทำให้ทุกคนมีความแข็งแรงก้าวหน้า ถ้าเป็นบุคคลก็จะต้องช่วยให้สังคมมีความแข็งแรงมั่นคงเหมือนกันด้วยทั้งในศานจิตใจและในด้านสมถิง เพราะศาสนาและกรศึกษาเป็นมีจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับให้บ้านเมืองมีความมาสุก.

พระบรมราชาบาท

พระราชาทานแก่ ผู้แทนองค์การและสมาคมต่าง ๆ ทางศาสนา

ณ ศาลาศึกษาศาสัย

วันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๔

คำพ้อสอน

. . . ความรู้ทางวิชาการและทางปฏิบัติที่สอนในโรงเรียน เป็น
ทั้งรากฐานและปัจจัยที่สำคัญยิ่งของคนทุกคน เพราะบุคคลได้อาศัย
ความรู้เป็นกำลัง ที่จะนำพาตัวให้ก้าวสู่ความสำเร็จ ความสุข และความ
เจริญทั้งปวง และความรู้ดังกล่าวนี้ไม่ขัดกับศาสนา ไม่ว่าศาสนาใด
ตรงข้าม กลับสนับสนุนกัน กล่าวคือ ความรู้ช่วยให้เรียนศาสนาได้โดย
กว้างขวาง และศาสนาช่วยให้เรียนความรู้ได้โดยลึกซึ้งและชัดแจ้ง เพราะ
ฉะนั้นทั้งวิชาและศาสนาจึงดำเนินควบคู่กันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตด้วยกัน
ผู้ใดมีทั้งหลักวิชาการทั้งหลักศาสนา ย่อมดำเนินถึงความสำเร็จในชีวิต
ได้ไม่พลาดพลั้ง. . .

พระบรมราชาโชวาท

พระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียนและนักเรียนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัล
ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๕
และครูและนักเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้

ณ หอประชุมคุรุสภา

วันเสาร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๖

คำพ้อสอน

. . . ในสมัยปัจจุบัน นอกจากความรู้ในวิชาการซึ่งสอนกันอยู่ ยังต้องมีความรู้ในทางธัมมะ คือความเป็นอยู่ในจิตใจของแต่ละคน การเป็นคนดี เป็นคนที่มีความรู้ในทางเหตุผลนี้สามารถที่จะทำให้คนอยู่ด้วยการร่วมกันอย่างดี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ช่วยเหลือสามัคคี นอกจากนี้ จะช่วยให้คนสามารถที่จะเรียนวิทยาการได้ ผู้ใดที่เรียนวิทยาการแต่ฝ่ายเดียว จะไม่สามารถปฏิบัติตนเป็นมนุษย์ ถ้ามีศีลธรรมอยู่ในจิตใจที่สามารถ ปฏิบัติตนเป็นมนุษย์ที่ดี เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น

ฉะนั้น จึงเป็นเหตุให้เห็นความสำคัญของศีลธรรม มิใช่จะทำให้คนทั่วไป ทุกคนสนใจศาสนา ศีกษาศาสนาให้มากจนเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่า “ธัมมะธัมโม” แต่ตั้งใจที่จะให้ผู้ที่มีความรู้ทางวิทยาการสามารถใช้วิชานั้นให้เป็นประโยชน์โดยอาศัยธัมมะซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ทุกคน ถ้าคนมีความซื่อใจ มีความไม่สบายใจ ธัมมะก็ปลอบใจ คนไหนมีความรู้ คนไหนมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน ก็จะช่วยให้ปฏิบัติงานสำเร็จ คนไหนที่มีธัมมะแล้ว จึงมีความเจริญ และธัมมะจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิต. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดตั้งโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจน

ณ ตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันเสาร์ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗

คำพ้อสอน

. . . คนเราต้องมีศาสนา คือความคิดหรือสิ่งที่คิดประจำใจ
อันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษา คือ ความรู้ต่างๆ
ทั้งในด้านจิตใจ ทั้งในด้านวัตถุ เพื่อประกอบกับตัว เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้
ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่จะแยกกันไม่ได้. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในการเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาภาภิรมย์

วันพฤหัสบดีที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๒

คำพ้อสอน

... ศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ทราบกันอยู่แล้วว่าต้องมี และถึงว่าศาสนาที่มีความหมายได้หลายอย่าง ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นศาสนาที่มีชื่อหรือที่ต้องเคร่งครัดตามแนวทางการสั่งสอน อย่างหนึ่งอย่างใด เป็นแต่ต้องมีแนวความคิดที่แน่นแฟ้น ที่ดี และไม่เบียดเบียน อย่างนี้ก็คือเป็นศาสนาได้ทั้งนั้น ในเมืองไทยนี้ ใครจะถือปฏิบัติตามศาสนาใดก็ได้ทั้งนั้น เคยชี้แจงอยู่เสมอว่าเมืองไทยนี้ที่อยู่ได้ก็เพราะไม่มีภารกิจกันว่าคนไหนคนนี่ศาสนาไหน แต่ว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าทุกคนปฏิบัติศาสนกิจของตนๆ ด้วยความมุ่งหวังดี ตั้งใจที่จะให้เกิดประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม ศาสนาทุกศาสนาจึงใช้ได้ทั้งนั้น ขอแต่เพียงอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในการเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลามหาภิรมย์

วันพฤหัสบดีที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๔

คำพอสอน

. . . เรื่องศาสนาจะเป็นศาสนาใด หากปฏิบัติโดยดีและถูกต้อง ก็ย่อมจะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับแต่ละบุคคล และเป็นประโยชน์ สำหรับส่วนรวมด้วย เพราะว่าบุคคลที่มีความคิดดี ทำดี ตั้งใจดี จึงทำให้ส่วนรวมอยู่เย็นเป็นสุข และแต่ละบุคคลก็ได้รับผลดีตอบแทน ทำให้มีชีวิตที่เบิกบาน มีชีวิตที่ราบรื่น มีความเจริญก้าวหน้า. . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะกรรมการจัดงานเมาลิดกลาง ช.ศ. ๑๔๐๐
 ฟ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัชฌาศัย
 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
 วันจันทร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๔

คำพอสอน

. . . ศาสนานั้น จะเป็นศาสนาใดก็ตาม ย่อมมีจุดประสงค์หลายอย่าง หลายชั้น ชั้นสูงเรียกว่าชั้นปรมาตม์ หมายถึงหลักของศาสนาที่เป็นปรัชญา และโดยมากปรัชญานั้นก็เป็นความคิดความเชื่อของบุคคลแต่ละบุคคลว่า โลกนี้มาอย่างไรและจะไปอย่างไร จะมีความสุขสุดยออย่างไร แต่แต่ละศาสนามีวิธีการปฏิบัติต่างๆ กัน ซึ่งสรุปแล้วก็คือวิธีการหาความสุข ความร่มเย็นให้แก่ตัว การขึ้นสวรรค์หรือการสำเร็จ ก็คือการบรรลุความสุขสุดยอคนั่นเอง แต่ในการดำเนินถึงขั้นสูงสุดยังมีขั้นอื่นๆ ซึ่งสำคัญมากอยู่ระหว่างทาง ได้แก่ความสุขของส่วนรวม ของสังคม รวมทั้งการปกครองประเทศ การปกครองส่วนรวม และการปกครองส่วนตัวในชีวิตธรรมดาๆ ทุกวันๆ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของศาสนาเหมือนกัน ไม่ใช่จะไปหาความสุขสุดยอกันขึ้นสวรรค์กันทำเดียว เราจะต้องพยายามให้ทุกวันๆ ของเรานี้ ไกล้วสวรรค์เข้าทุกทีด้วย. . .

พระบรมราชาโชวาท

ในโอกาสที่สถาปนาและองค์การที่เกี่ยวกับศาสนาเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าฯ ถวายสิ่งของ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาเอกภิรมย์

วันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๓

คำพอสอน

. . . การที่จะหาความสุขหรือหาความเรียบร้อยประจำวันนี้ สำคัญอยู่หลายทาง และก็มีทางอยู่หลายอย่าง เช่น เรื่องการศึกษาของเยาวชน เรื่องการศึกษาวิทยากรทางโลก เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าและสามารถที่จะมีชีวิตอยู่ ความรู้นี้หมายถึงทางวัตถุ เพราะว่าคนเราที่ต้องการที่จะมีวิชาความรู้เพื่อที่จะทำมาหากินเลี้ยงชีพตัวเอง เป็นสำคัญ ในเวลาเดียวกันความรู้ทางวัตถุนั้นก็ต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึงวิธีที่จะคุ้มกันร่างกายของตัวคือวัตถุ ต่อสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ ต่อนามธรรมที่เป็นจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความกระหายอำนาจที่เป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุมเราจะต้องสอนทั้งสองอย่าง สอนวิทยากรเพื่อให้ทำมาหาเลี้ยงชีพ นี่หมายความว่าเมื่ออาชีพ มีความรู้ทางวัตถุ และต้องรู้จักควบคุมจิตใจ ควบคุมสติของตัวให้สามารถใช้ความรู้ทางวัตถุนี้เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ประโยชน์ของตัวเองนี้ที่อยู่ที่ประโยชน์ของสังคมด้วย เพราะเราอยู่ในสังคม ถ้าไม่รู้จักควบคุมความรู้ที่มีในทางวัตถุก็อาจเกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่นในที่สุดก็เป็นความเดือดร้อนของตัวเอง. . .

พระบรมราชาบาท

ในโอกาสที่สถาบันและองค์การที่เกี่ยวกับศาสนาเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าฯ ถวายสิ่งของ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลายากาภิรมย์

วันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๑

คำพอสอน

. . . พระพุทธศาสนามีธรรมะอยู่มากมายหลายชั้นอันพอเหมาะพอดีกับอัธยาศัยจิตใจของบุคคลประเภทต่างๆ สำหรับเลือกเฟ้นมาแนะนำสั่งสอน ชักเล้าความประพฤติปฏิบัติของบุคคลให้ดีขึ้นเจริญขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยหลักใหญ่แล้วคือสอนให้เป็นคนดี ให้ประพฤติประโยชน์ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้ลำบากเสียหาย สอนให้รู้จักตนเอง รู้จักฐานะของตน พร้อมรู้จักหน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติในฐานะนั้นๆ ซึ่งเมื่อปฏิบัติโดยถูกต้อง ครบถ้วนแล้ว ย่อมจะนำความสุข นำความเจริญสวัสดิ์มาให้ได้ทั่วถึงกันหมด หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ นำความสุข ความร่มเย็นและความวิวัฒนาการให้เกิดแก่สังคมมนุษย์. . .

พระบรมราชาวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธิกสมาคมทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๖

ณ วัดคีรีวงศ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

วันเสาร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๔

คำพ้อสอน

. . .ทุกคนถือตัวว่าเป็นชาวพุทธ จะต้องสนใจศึกษาพระพุทธศาสนาตามภูมิปัญญา ความสามารถ และโอกาสของคนที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่กระจ่างถูกต้องในหลักธรรม และเมื่อศึกษาเข้าใจแล้ว เห็นประโยชน์แล้ว ก็น้อมนำมาปฏิบัติ ทั้งในกิจวัตรและในกิจการงานของตน เพื่อให้ได้รับผล คือความสุข ความสงบร่มเย็น และความเจริญงอกงามในชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ตามขีดความสามารถและความประพฤติปฏิบัติของแต่ละคน. . .

พระราชดำรัส

เพื่อเชิญไปอ่านในวันเปิดประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๑๕

ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศเนปาล

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙

คำพ่อสอน

. . . ธรรมะในพุทธศาสนานั้นบริบูรณ์ด้วยศีลธรรมที่เป็นสาระ และเป็นประโยชน์ในทุกระดับ ซึ่งบุคคลสามารถจะศึกษาและปฏิบัติให้เกิดประโยชน์คือความเจริญมาสู่แก่คนได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติย่อมจะมีชีวิตและกิจการงานที่ประกอบด้วยความสว่าง สะอาด และสงบ ที่ว่าอย่างสว่างนั้น คือมีปัญญารู้เหตุรู้ผล รู้ผิดชอบชั่วดีโดยกระจ่างชัด ที่ว่าสะอาดนั้น คือไม่มีความทุกข์ทั้งกายวาจาใจมาเกือกกลิ้ว เพราะเห็นจริงชัดในกุศลและอกุศล ที่ว่าสงบนั้น คือเมื่อไม่ประพตติทุกข์ทุกๆ ทางแล้ว ความเดือดร้อนจากบาปทุกข์ ก็จะไม่มาแผ้วพาล คนที่ประพตติตน ปฏิบัติงานโดยตั้งอยู่ในธรรมอย่างเคร่งครัดจึงเป็นผู้ปรกดีสุขร่มเย็น ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง แก่ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม ท่านทั้งหลาย ผู้ตั้งใจอุทิศแรงกายแรงใจของตน เพื่อพระพุทธศาสนาและความผาสุกของประชาชน จึงควรจะได้เพียรพยายามปฏิบัติส่งเสริมให้มหาชนได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมะอย่างถูกต้องทั่วถึงที่จะช่วยให้แต่ละบุคคลดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคงและเป็นสุขในทุกสถานการณ์ และช่วยคำจุนส่วนรวม มีให้เสื่อมทรุดลงได้ ดังที่ท่านมุ่งหวัง . . .

พระบรมราชาโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๔๐
เรื่อง "พระพุทธศาสนากับภาวะวิกฤตของสังคมไทย"

ณ วัดพระยาหยั่ง กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

คำพอสอน

. . . พระพุทธศาสนามีคำสั่งสอนที่เป็นสัจธรรมและเป็นไปตามเหตุผล ดังนั้น ผู้ที่มีปัญญาไตร่ตรองจึงเห็นจริง และมีศรัทธาเกิดขึ้นอย่างมั่นคง การส่งเสริมเผยแพร่พระศาสนา กล่าวได้ว่าควรจะเน้นที่การสร้างศรัทธาเป็นข้อสำคัญ

ศรัทธาความเชื่อนั้น กล่าวได้ว่ามีสองอย่าง ได้แก่ศรัทธาที่มีผู้อื่นชักนำกับศรัทธาที่เกิดขึ้นในตนเอง ศรัทธาอย่างไหนก็ตามอาจให้ผลได้ทั้งทางดีและทางเลื่อม ขึ้นอยู่กับวิธีการที่สร้างขึ้น ถ้าสักแต่ว่าเชื่อ ไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณาแล้ว ก็ไม่ได้ประโยชน์จากศรัทธานั้น อาจเกิดโทษก็ได้ จำเป็นต้องใช้ปัญญาความรู้เหตุผล พิจารณาวิเคราะห์ให้เห็นถ่องแท้ก่อนว่าเรื่องใด สิ่งใดมาจากความคิดที่ดีหรือจากความคิดที่ชั่ว แล้วปลูกศรัทธาลงแต่ในส่วนที่เกิดจากความคิดที่ดี จึงจะได้ประโยชน์เต็มเปี่ยม . . .

พระบรมราชาโชวาท

พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน ในโอกาสที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
และบรรดาพุทธสมาคมในเครือทั่วประเทศ
จะได้จัดให้มีการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วประเทศ ครั้งที่ ๒๒
ณ หอประชุมวัดโสธรฯ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ ธันวาคม ๒๕๑๗

คำพอสอน

...ความสุขกับความทุกข์นั้นแต่ละคนมีต่างกัน บางคนเกิดมามีสมองที่ดี บางคนเกิดมามีสมองที่ว่าง บางคนเกิดมามีร่างกายที่ดี ที่เติบโตจากทารกขึ้นมาเป็นเด็ก ขึ้นมาเป็นวัยรุ่น และขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ รูปร่างหน้าตา ความเฉลียวฉลาดก็แตกต่างกัน ฉะนั้นก็ต้องมีพุทธศาสนา หรือมีวิถีปฏิบัติต่อกันที่จะสอนเหมือนกันหมดทุกอย่างให้มีความเสมอภาค แท้ก็ไม่ได้ มีตำราเดียวกันก็ไม่ได้ แต่ทุกคนต้องมีตำราของตนเพื่อขัดเกลาตนให้ดีขึ้นในโลกนี้ แต่ถ้าเราทำดี หมายถึงว่าเราขัดเกลาตัวเองให้มีความเฉลียวฉลาดและถูกอัมมะให้ดี เราจะสามารถที่จะก้าวไปสู่ความดีขั้นสบายขึ้น มีความสุขขึ้น...

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่พระครูวิบุตสธารธรรม เจ้าอาวาสวัดคลอง ๑๘ และคณะ เข้าเฝ้าฯ

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๘

คำพ่อสอน

. . . คนอาจเห็นว่าศาสนาอย่างที่เรานับถือเป็นวิธีที่ครีดูไม่เกิดประโยชน์ในทางวัตถุใดๆ มีแต่ไปนั่งสวดมนต์หรือไปฟังเทศน์ แต่ความจริงการน้อมรำลึกถึงสิ่งที่ตั้งงามเป็นนิรันดร์นี้เป็นสิ่งที่ทำให้เรามีกำลังใจมาก เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากจริงๆ พวกท่านทุกคนก็คงพิจารณาโดยต้องแท้แล้วว่า คิดถึงของดี คิดถึงสิ่งที่ตั้งงาม คิดถึงความจริงนั้น มีประโยชน์หลายอย่าง ประโยชน์อันแรกก็คือ ทำให้จิตใจผ่องใส เราก็สบายใจ เกิดความสบายตั้งแต่แรก ต่อไป เมื่อเรายึดถือจริงๆ จังๆ เราก็ต้องใช้ความมีสมาธิ และต้องใช้ความตั้งใจ ใช้ความตั้งใจนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าทำให้เราเสริมสร้างปัญญาของเราหรือกำลังของเรา ที่คิดขึ้นมาได้เราก็คิดแล้วพุ่งถึงความจริง ความดี ความงาม อะไรเป็นอะไร เมื่อไปถึงเหตุก็ได้ประโยชน์อีกต่อไป คือระลึกถึงว่า เราทำอะไรอย่างหนึ่ง แล้วก็ต้องเกิดผลอะไรอย่างหนึ่ง ถ้าเราทำอะไรดี ผลนั้น ย่อมไปสู่เป้าหมายที่เราต้องการได้ ถ้าเราทำไม่ดี เรารู้ว่าไม่ดี ผลจะออกมาดีได้ยังไง ไม่ได้ แต่โดยมากใครบอกว่าทำดีแล้วก็จะได้ดี. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะชาวพุทธแขวงหัวยววง เขตพญาไท

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘

คำพ่อสอน

. . . การที่คนมีจิตใจกุศล จิตใจที่จะแสวงหาความดี ทำบุญ
ทำทานนั้น เป็นขั้นที่สำคัญมากในการหาความสุข แต่จะบรรลุผลเร็ว
หรือช้าก็แล้วแต่จะปฏิบัติอย่างไรต่อไป . . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิวัดวชิรธรรมสารีต ฝ้ายกฤหัสถ์

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๒

การที่คนมีจิตใจกุศล จิตใจที่แสวงหาความดี ทำบุญทำทานนั้น
เป็นขั้นที่สำคัญมากในการหาความสุข
แต่จะบรรลุผลเร็วหรือช้า
ก็แล้วแต่จะปฏิบัติอย่างไรต่อไป

คำพ้อสอน

. . . การทำบุญนั้น ได้ผลตั้งแต่แรกที่ทำบุญ ตั้งแต่วาระแรกที่
ทำ มีความเบิกบานใจ เมื่อเห็นความเบิกบานใจในผู้อื่น เราก็มีความ
เบิกบานใจเพิ่มขึ้นไปอีก เมื่อเราทำบุญเป็นนิสัยแล้วก็สบายมากในการทำ
เพราะว่าทำดีเป็นนิสัยนั้น ทำได้ง่ายแล้วจิตใจก็ยิ่งเบิกบานมากขึ้นทุกที . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะบุคคลต่าง ๆ และคณะลูกเสือชาวบ้าน
เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงินและสิ่งของ โดยเสด็จพระราชกุศล
เพื่อพระราชทานในกิจการลูกเสือชาวบ้าน
ณ ศาลาดุสิดาลัย
วันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๐

คำพ้อสอน

... การที่ทำอะไรที่เป็นมงคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้เกิด
กำลังใจ เพราะว่าคนเราก้าวร่วมจิตใจกันก็เกิดเป็นพลังอย่างสูง. . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ

เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ณ ศาลาศรีศากดิ์

วันพฤหัสบดีที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๔

คำพ้อสอน

... บุญที่ทำนั้นมีหลายอย่าง และได้ยกตัวอย่างในการตั้งใจที่จะจัด เช่น ดอกไม้ หรืออย่างที่ตั้งเทียนพรรษานี้ให้สวยงามก็เป็นสิ่งที่ทำให้เบิกบาน ได้รับผลของบุญในทันทีที่ทำแล้ว เห็นว่าดีเห็นว่ามันน่าดู แล้วก็เมื่อไปวางไว้สวยงาม ก็เกิดความปิติขึ้นมา คนที่กล่าวพูดถึงความปิติหรือความ สุขนั้นภายนอกก็ปิติ การที่คนมาเห็นแล้วบอกว่าจัดสวยดี เราก็ปิติ เพราะเป็นคนจัด สำคัญที่สุด เพราะว่าเราจัดด้วยความตั้งใจ ความตั้งใจนั้น ตั้งใจที่จะทำให้สวยงามให้น่าดู แล้วก็นึกเขาก็เห็นว่าน่าดู ก็หมายความว่า เขาได้เห็น ผลที่ไม่เห็นก็มี แต่ตัวเองเห็น เพราะว่าเราจัดดอกไม้ให้สวยงามรับจัด จิตใจเราเห็น เพราะว่าเราอิมเอิบ มีความสุข อันนี้เป็นเรื่องของ การทำบุญอย่างง่าย ๆ . . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะชาวห้วยขวาง พญาไท เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศล และตั้งเทียนพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑

คำพอสอน

. . . ถ้าเราอยากทำบุญเพิ่มขึ้นไปอีก เราก็ปฏิบัติในสิ่งที่เรียกว่า คิ่งาม ทำบุญโดยใช้กำลังกายของเรา กำลังความคิดของเรา สร้างสรรค์ สิ่งที่เป็นประโยชน์ ถ้าจะทำบุญกับวัด ก็สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ ดาวรวัดตุ่ต่างๆ หรืออุปถัมภ์พระสงฆ์ นี่ก็เป็นการทำบุญ เพราะที่เราตั้งใจดี ให้มี ความเจริญรุ่งเรือง ให้เกิดความสวยงาม ให้เกิดความดีงาม เป็นการ ทำบุญอีกอย่างหนึ่งก็เช่นเดียวกัน คนอื่นอาจจะไม่เห็น คนอื่นอาจจะ บอกว่าสร้างวัดมากมายทำไม ทำไมเลี้ยงพระที่ตีก็เหมือนว่าไม่ทำอะไร ถ้าเขาว่าอย่างนั้นก็เรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา เพราะเรื่องของเรา เราผู้ดีว่าที่ทำนั้น เป็นการทำบุญ เพราะเราอิมเคิบใจโดยบริสุทธิ์ใจ. . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะชาวช่วยขวาง พญาไท เฝ้าฯ ขูลเกล้าฯ ถวายเงิน
โดยเสด็จพระราชกุศด และต้นเทียนพรรษา
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๑

คำพิ้อสอน

. . . ถ้าจะทำบุญเพิ่มเติมยิ่งขึ้นไป เราก็เป็นสิ่งที่สูงขึ้นไปอีก
เราทำอะไรทุกอย่างในการพูดจา ในการกระทำ ในการคิด เราทำในสิ่งที่
เรียกว่าสุจริตหมายความว่าทำในสิ่งที่ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น
ตรงข้าม บรรเทาความเดือดร้อนต่อผู้อื่น อันนี้ก็เป็นการทำบุญอีกชั้นหนึ่ง
ซึ่งสูงยิ่งขึ้นไปอีก. . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะท้าวช่วยดวง พญาโพ เฝ้าฯ ชูลเกล้าฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศล และตั้งเขียนพระราช

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑

คำพอสอน

. . .ทุกคนต้องการความสุข ทุกคนต้องการแสวงหาความสุข
ที่ว่านี่ ความสุขที่มีอยู่ก็เป็นความรู้สึกมีความสุข แต่ว่าบางทีก็มีความสุข
รู้สึกมีความสุขทุกข์เราก็อยากจัดความทุกข์การที่บำเพ็ญนี้เป็นการเตรียมตัว
ที่จะขจัดความทุกข์ ที่เกิดขึ้นมาได้ เพราะว่าถ้าเราสร้างสภาพจิต อันนี้
ก็พูดอย่างสมัยใหม่ สภาพจิตของเราให้มีความสุข เราก็จะมีความสุข
ถ้าพูดแบบที่จะเข้าใจหลักธรรมะ คือเราไม่สร้าง เราไม่ยอมให้เหตุของ
ทุกข์เกิดขึ้น เมื่อไม่ยอมให้เหตุของทุกข์เกิดขึ้น เราก็ไม่ต้องเป็นทุกข์
แล้วก็ทุกข์อยู่ที่ไหน ไม่ได้อยู่ที่ความทุกข์ที่ต่ออยาก เท่านั้นเอง ทุกข์
ของคนที่มีเงินมาร่ำรวยก็มีความสุขมากเหมือนกัน บางคนนะจำเลยมาก
ก็มีความสุขมากกว่าคนที่ไม่มีเงิน ต้นเหตุของความทุกข์อยู่ที่ใจ อยู่ที่ใจ
เราสามารถที่จะสร้างความสุขขึ้นมาได้ ให้มันเกิดเหมือนว่า เราเท่ากับ
สามารถที่จะเลือกว่าจะเอาทุกข์หรือเอาสุข ฉะนั้น การทำบุญเป็นขั้นๆ
ตั้งแต่ต้น อย่างเล็กๆ น้อยๆ คนอื่นไม่ทราบไม่เป็นไร ตัวเราตาบอดและ
ผู้ที่ฉลาดก็จะเห็นว่าเราสร้างทุกข์ของเราเอง เพื่อที่จะไม่ให้มันทุกข์ เราก็
ต้องไม่สร้าง ข้อสำคัญอยู่ตรงนี้ ให้เข้าใจให้ดีคนโดยมากมีความสุข
แล้วจะทำลายความทุกข์ คือขจัดความทุกข์ มันทำไม่ได้ ทุกข์มันมีแล้ว
แต่ว่าความทุกข์ที่ยังไม่มีอย่าให้เกิด ถ้าเราไม่ยอมให้เกิดขึ้น หมายความว่า
ทำจิตใจให้สงบใส่ตลอดเวลาทำอะไรที่สุจริตตลอดเวลาความทุกข์ก็เกิดยาก
เมื่อเกิดยากแล้ว ทุกข์เท่าที่มีอยู่มันก็ค่อยๆ หายไป . . .

พระราชาชาวัส

ในโอกาสที่คณะชาวหัวขาง พญาไท เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศล และคืนเทียนพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖

คำพอสอน

. . . พระพุทธเจ้าท่านได้สอนว่า สิ่งที่สำคัญที่สุด ถึงเรียกว่า เป็นอริยสัจ ๔ อย่าง ที่เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเราทำบุญด้วยประการทั้งปวง คือทำดีด้วยความตั้งใจดี แล้วก็มีปีติขึ้นมา ได้รับผลของบุญแล้ว เราทำ สูงขึ้นไป ทำต่อไป คิดให้ดีๆ จะเกิดที่เรียกว่าปัญญาหรือความรู้ ปัญญา นี้ไม่ได้หมายความว่า ใครไปเรียนกลับมาได้ ไม่ใช่ นั่นก็เป็นปัญญาอย่างหนึ่ง เป็นความรู้ ความรู้ที่ทางโลกเขาใช้กัน แต่ปัญญาจริงๆ เห็นอะไรจริงๆ ที่ใจจริงๆ ถ้าเราทำบุญไปก็จะค่อยๆ เห็นความจริงเป็นปัญญา เราจะ สามารถที่จะควบคุมการเกิดของทุกข์ที่ใจ. . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะชาวห้วยขวาง พญาไท เฝือก หล่อเกล้าฯ ถวายเงิน
โดยเสด็จพระราชกุศล และต้นเทียนพรรษา
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑

คำพอสอน

... ที่ว่าทำบุญนั้นนะ ก็อยู่ในข้อที่เรียกว่าทำทาน แล้วที่ที่ถูก
ทำบุญแล้ว ก็พยายามทำอะไรที่ดีที่ถูกต้องที่สวยทั้งงามที่สุจริตที่ไม่ทำให้
เดือดร้อนก็เป็นศีล แล้วก็เมื่อมีศีลแล้ว เราก็สามารถที่จะพิจารณาอะไร
ก็เป็นการภาวนา การภาวนาทำไปทำมาก็เป็นสมาธิ เมื่อมีสมาธิแล้วก็
ภาวนาอยู่ตลอดทุกวันติดต่อไป มันก็เกิดปัญญา พระท่านสรุปเสมอว่า
ศีล สมาธิ ปัญญา นี่ก็คือการสรุปของมรรครวมกัน เราก็ได้อริยสัจ ๔
เมื่อเราได้อริยสัจที่ ๔ แล้ว เราก็จะได้อริยสัจที่ ๓ เพราะว่าถ้ามีปัญญา
แล้วก็หลุดพ้น หมายความว่าเข้าใจอันนี้แล้ว ก็ไปเข้าใจถึงขั้นสูง คือ
อริยสัจ ๔ ก็ไม่ใช่เต๋น

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะชาวช่วยหลวง พญาไท เผ่าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

โดยเสด็จพระราชกุศล และตั้งเทียนพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพิกษณารชิปัตย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๒๐

พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรผู้กำกับตำรวจ รุ่นที่ ๘

และพระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพิกษณารชิปัตย์แก่

ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ

การทำคามตินั้น โดยมากเป็นการเดินทวนกระแสความพอใจ
และความต้องการของมนุษย์

คำพ้อสอน

. . . การทำความดีนั้น โดยมากเป็นการเดินสวนกระแสความ
 พอใจและความต้องการของมนุษย์ จึงทำได้ยาก และเห็นผลช้า แต่ก็
 จำเป็นต้องทำ เพราะหาไม่ความชั่ว ซึ่งทำได้ง่าย จะเข้ามาแทนที่ แล้วจะ
 พอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันรู้สึกตัว. . .

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
 ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
 ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘

คำพอสอน

. . . การทำความดีนั้น สำคัญที่สุดอยู่ที่ตัวเอง ผู้อื่นไม่สำคัญ และไม่มี ความจำเป็นอันใดที่จะต้องเป็นห่วงหรือต้องรอคอยเข้าด้วย เมื่อได้ลงมือลงแรงกระทำแล้ว ถึงแม้จะมีใครร่วมมือด้วยหรือไม่ก็ตาม ผลดีที่ทำการจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน และยังทำมากเข้านานเข้า ยิ่งยืเข้า ผลดีก็ยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้น และแผ่ขยายกว้างออกไปทุกที่ คนที่ไม่เคยทำดี เพราะเขาไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็นและหันเข้ามาตามอย่าง. . .

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันศุกร์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๑

คำพ้อสอน

. . .ความสุขความเจริญที่แท้จริงอันควรหวังนั้น เกิดขึ้นได้
จากการกระทำและความประพฤติที่เป็นธรรม มีลักษณะสร้างสรรค์
คืออำนาจผลที่เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ตัว แก่ผู้อื่น ตลอดจนถึงประเทศชาติ
โดยส่วนรวมด้วย. . .

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๘

คำพ้อสอน

. . . ความจริงใจอย่างสำคัญยังมีอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ความจริงใจต่อตนเอง เช่น เมื่อได้ตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติในความดีอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วจะต้องติดตามรักษาความตั้งใจที่จะกระทำตังนั้นให้ได้ตลอดไป. คนที่รักษาความจริงใจต่อตนเองไว้ได้มั่นคง จะไม่เป็นคนสับปลับ หากแต่เป็นคนทีหนักแน่นเที่ยงตรง ทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามระเบียบ ตามเหตุผล และความถูกต้องเป็นธรรมจึงเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์และสร้างสมความดี ความเจริญให้งอกงามเพิ่มพูนยิ่งๆ ขึ้นได้ ไม่มีวันถอยหลัง. . .

พระบรมราชาบาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕

คำพ่อสอน

...ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านถึงศรัทธาที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ ศรัทธาความเชื่อมั่นในความดี. ศรัทธาส่วนนี้ จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำดีทำงานให้สูงขึ้น ไม่ยอมให้ตกต่ำ. ผู้เชื่อมั่นในความดี จะมีความรู้สึกผิดชอบ มีความข่มใจ ไม่ปล่อยตัว ให้เป็นไปตามอำนาจคิดและความเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะตัว. จะประพฤติปฏิบัติภารกิจที่พิจารณาถ่วงถอยอย่างรอบคอบจนเห็นชัดแล้วว่า การนั้นๆ เป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง เป็นสุจริตธรรม และเป็นประโยชน์แท้ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม. การที่ท้อใจปราศจากโทษ ก่อให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์เป็นความเจริญสวัสดิ์แต่อย่างเดียว. ผลดีดีถึประการหนึ่งของกาปฏิบัติดีก็คือเมื่อผลของการทำดีเป็นที่ประจักษ์ชัด คนที่ไม่เคยทำความดีเพราะไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็นและหันมานิยมกัศรัทธาในความดี. บุคคลเหล่านั้นย่อมจะรับเอาความคิด จิตใจ และการกระทำของผู้ปฏิบัติดีเป็นแบบอย่าง แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง. บ้านเมืองของเราที่จะมีผู้ที่ศรัทธาในความดี ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ. สิ่งนี้แต่ละคนปฏิบัติก็จะประจวบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความเจริญมั่นคงโดยส่วนรวมของชาติในที่สุด. ...

พระบรมราชาบาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์

วันศุกร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐

คำพ้อสอน

...การทำดีนั้น คำรวมๆ นี้ฟังดูแล้วก็ง่าย เพราะคำว่าดีมันสั้นมาก แต่คำว่าดีนี้ต้องตีความให้กว้างขวาง ถ้าเขียนเป็นหนังสือก็คงเขียนเป็นเล่มใหญ่แต่นึกดูว่าทุกคนก็ยอมเข้าใจว่า ดีคืออะไร ชั่วคืออะไร เพียงแต่ว่าบางทีก็ลืม ถ้าไม่ลืมนั้นว่าเป็นคนดี ถ้าลืมนั้นก็อาจจะตกเป็นคนชั่วได้ เพราะว่าเมื่อลืมนความดีแล้วความชั่วเข้ามาแทนที่ ฉะนั้น การฝึกจิตให้ทำแต่ความดีนั้น เบื้องต้นก็จะตั้งจิตให้ดี ตั้งจิตให้ตีความหมายคำว่า ดีดีเป็นกลาง อย่าเพิ่งนึกว่าตอนแรกจะต้องคิดทำโครงการอะไรๆ ตั้งจิตให้เป็นกลางก่อนแล้วก็จะเห็นว่าอันไหนเป็นของดี อันไหนเป็นของไม่ดี เมื่อเห็นเป็นของดีแล้วก็ต้องปักใจมุ่งทำแต่ความดีนั้น . . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ พืทธิชัย สามัญรุ่นใหญ่ ค่ายโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๔

คำพ่อสอน

... การที่บุคคลจะทำความดีให้ได้จริง และต่อเนื่องไปโดยตลอดได้ จะต้องอาศัยหลักปฏิบัติที่ถูกต้องแน่นอน. ประการแรก จะต้องมีความเชื่อมั่นในความคิด เห็นว่าความคิดหรือสุจริตธรรม ย่อมไม่ทำลายผู้ใด หากแต่ส่งเสริมให้เป็นคนสะอาดบริสุทธิ์และเจริญมั่นคง. เมื่อเกิดศรัทธา แน่วแน่ในความคิดแล้ว ก็จะต้องตั้งกฎเกณฑ์ ตั้งระเบียบให้แก่ตนเอง สำหรับควบคุมบังคับประคองให้ปฏิบัติแต่ความดี และรักษาความดีไว้เป็นอย่างดี แน่วแน่น ไม่ให้บกพร่อง สดอเนกตน. พร้อมกันนั้น ก็จะต้องพยายามเพิกถอน อคติ การกระทำและความคิดอันจะเป็นเหตุบั่นทอน การกระทำดีของตนด้วยตลอดเวลา. สำคัญยิ่งกว่าอื่น ทุกคนจะต้องอาศัยปัญญา ความฉลาดรู้เหตุผล เป็นเครื่องตรวจสอบ พิจารณา วินิจฉัย การกระทำทำความประพฤติทุกอย่างอยู่เสมอโดยไม่ประมาณ เพื่อมิให้มีผิดพลาดเสื่อมเสีย. เมื่อประกอบความดีได้โดยถูกต้อง ก็ย่อมได้รับประโยชน์ที่สมบูรณ์แท้จริง คือประโยชน์ที่เกื้อกูลให้มีความสุขความเจริญได้ในปัจจุบัน และยั่งยืนมั่นคงตลอดไปถึงภายหน้า. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

ในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท และรับพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี

ณ ศาลาศรีวิชัย พระราชวังสุโขทัย

วันอังคารที่ ๑๐, กรกฎาคม ๒๕๒๗

คำพอสอน

. . . การทำดีนั้นมีหลายอย่าง อย่างที่ท่านทำดีโดยที่ได้ร่วมกุศลเป็นเงิน เพื่อที่จะนำไปช่วยผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากนั้น ก็เป็นกวีกระทำที่ดีอย่างหนึ่ง การกระทำที่ดีอีกอย่างที่ได้กล่าวก็คือมีความปรองดอง สามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อุดหนุนกัน แล้วยังไม่เบียดเบียนกัน โดยเฉพาะอย่างหมู่คณะ ที่ตั้งขึ้นมาอย่างนี้ก็ช่วยกันในทางวัตถุและในทางจิตใจ ความสามัคคีนี้ก็เป็น การทำดีอย่างหนึ่ง การทำดีอีกอย่างซึ่งจะสูงยิ่งกว่าคือปฏิบัติด้วยตนเอง ปฏิบัติให้ตัวเองไม่มีความเดือดร้อน คือพยายามหันเข้าไปในทางปัจจุบันให้มาก อย่างง่าย ๆ ก่อน คือพิจารณาว่าตัวเองกำลังคิดอะไร กำลังทำอะไร ให้รู้ตลอดเวลา แล้วรู้ว่าทำอะไร อย่างนี้เป็นวิธีอย่างหนึ่งที่จะทำให้ไม่มีภัย ถ้าเราคอยระมัดระวังตลอดเวลาให้รู้ว่าตัวทำอะไร ให้รู้ว่ากระทำนี้เราทำอะไรตลอดเวลา ก็จะไม่มีผิดพลาด เพราะว่าโดยมากความผิดพลาดมาจากความไม่รู้ในปัจจุบัน . . .

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะครูในภูมิภาค (ถาปคุตโร) และคณะเข้าเฝ้า ถวายเงินและต้นเทียนพรรษา

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันจันทร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔

คำพ้อสอน

. . .คนดีทำให้คนอื่นดีได้ หมายความว่าคนดี ทำให้เกิดความดี
ในสังคม คนอื่นก็ดีไปด้วย. ความเลวนั้นจะทำให้คนดีเป็นคนเลวที่ยาก
แต่เป็นไปได้. ถ้าคนดีเข้มแข็งในความดี จะให้คนเลวมาทำให้คนดีเป็น
คนเลวยาก. สำคัญอยู่ที่ความเข้มแข็งของคนดี. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาศรีศิวาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘

คำพ้อสอน

... ความที่อสังขยธรรมเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง. เด็กๆ
จึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง. เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดี
มีประโยชน์ และมีชีวิตที่สะอาดที่เจริญมั่นคง. . .

พระบรมราชาบาท

พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก พุทธศักราช ๒๕๓๑

คำพ้อสอน

. . .วิทยาลัยการแต่ละสาขา ที่ท่านทั้งหลายศึกษาสำเร็จมานั้น มีคุณค่าสูงมาก เพราะหากได้นำออกใช้ด้วยความฉลาดไตร่ตรอง ให้ถูกต้องพอเหมาะพอเหมาะกับเหตุผลและจุดประสงค์แล้ว ก็อาจยังประโยชน์ให้เกิดได้มากมายไม่มีประมาณ จึงเป็นการสมควรและจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละคน จะเรียนรู้และฝึกฝนให้สามารถนำวิทยาลัยการได้อย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าวนี้นี้จะสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานและส่งเสริมให้เกิดความสามารถดังนั้นก็คือ ความสุจริตเป็นระเบียบ ซึ่งประกอบด้วยความสุจริตเป็นระเบียบในความประพฤติ หรือในทางกาย อย่างหนึ่ง ความสุจริตเป็นระเบียบในความคิดนึก หรือในทางใจ อีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการต่างอาศัยและเกื้อกูลกันอยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องอบรมบำรุงให้เจริญมั่นคงขึ้นด้วยกัน เมื่อจัดระเบียบในการกระทำและในความคิดนึกได้เที่ยงตรงแน่นอนแล้ว ปัญหา หรือความรู้ความเข้าใจกันถูกต้องแก่และตรงจุด ก็จะเกิดขึ้น คือ จะพิจารณาเรื่องราวหรือปัญหาใดๆ ก็สามารถึงเข้าถึงสาระของเรื่องนั้นปัญหานั้นได้ทันที โดยกระจำแจ่มชัดปราศจากความลังเลสับสนและยอมทำให้สามารถใช้ความคิดวิทยาลัยการปฏิบัติงานทุกอย่างได้โดยถูกต้องพอเหมาะพอที่ทั้งบรรลุผลสมบูรณ์บริบูรณ์ตามวัตถุประสงค์. . .

พระบรมราชาโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้
วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๔

คำพ้อสอน

. . .รากฐานที่นับว่าสำคัญ คือรากฐานทางจิตใจ อันได้แก่ ความหนักแน่น มั่นคงในสุจริตธรรมอย่างหนึ่ง ในความมุ่งมั่นที่จะ ประกอบกิจการงานให้ดี จนสำเร็จอีกอย่างหนึ่ง เหตุใดจึงต้องมีความ สุจริตและความมุ่งมั่น ก็เพราะ ความสุจริตนั้นย่อมกีดกันบุคคลออก จากความชั่วและความเสื่อมเสียทั้งหมดได้ จึงช่วยให้บุคคลมีโอกาสใช้ ความรู้ความสามารถแต่ในทางที่ถูกที่เจริญ แต่เพียงทางเดียว. . .

พระบรมราชาบาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๔

คำพ้อสอน

. . . ความซื่อสัตย์สุจริตนั้นขอวิเคราะห้ศัพท์ว่าความตรงไปตรงมาต่อสิ่งทั้งหมดนั้นยิ่งใหญ่ ส่วนงานของราชการ ส่วนงานของตักเตือนเป็นส่วนตัว ทั้งหมด คือความซื่อสัตย์สุจริต และคำว่าสุจริตนี้ ก็มาจากคำว่ากรทงเทียวของจิตในทางที่ดี หรือคิดให้ดี คิดให้สุจริต ทั้งฉลาดด้วย ทั้งไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือการงานของตัวเอง ทั้งไม่เบียดเบียนส่วนรวมด้วย จึงจะเป็นผู้สุจริต. . .

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ และนายทหารนักเรียน
โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๕๗ ซึ่งเดินทางมาศึกษาภูมิประเทศทั่ว ๆ ไป ทางภาคใต้
ในโอกาสเข้าเฝ้าพุทธระของสุลัพระบาท
ณ ศาลาบุหลัน ทักมณิณราชนิเวศน์
วันอังคารที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๒

คำพ่อสอน

... ความจริงใจต่อผู้อื่นเป็นคุณธรรมสำคัญมากสำหรับผู้ที่
ต้องการความดีใจและความเจริญ เพราะช่วยให้สามารถขจัดปัดเป่า
ปัญหาได้มากกว่า โดยเฉพะอย่างยิ่ง ปัญหาอื่นเกิดจากความกิน
ແຫ່ງແຕ່ງใจและเอวักเอวเปรียบกัน. นอกจากนี้ ยังทำให้ได้รับความ
ความเชื่อถือไว้วางใจ และความร่วมมือสนับสนุนจากทุกคนทุกฝ่าย ที่
เชื่อมั่นในเหตุผลและความดี. ผู้มีความจริงใจจะทำการสิ่งใด ก็มักสำเร็จ
ได้โดยราบรื่น...

พระบรมราชาบาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕

คำพ่อสอน

...คนที่จริงใจต่อผู้อื่นนั้น ย่อมได้รับความนิยมเชื่อถือไว้วางใจ
 ร่วมมือสนับสนุนจากสาธุชนอยู่เสมอ จะทำการสิ่งใดก็สำเร็จและราบรื่น
 ท่านจึงสอนให้รักษาความจริงใจในกันและกันได้ทุกเมื่อ นอกจากความ
 จริงใจต่อผู้อื่นแล้ว ยังมีความจริงใจต่อตนเองอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะ
 ต้องรักษาให้มั่นคง และให้ยิ่งขึ้นไป คือเมื่อได้ตั้งใจในความประพฤติ
 ปฏิบัติอันใด ตามที่ได้ใคร่ทรงเห็นว่าชอบว่าเป็นประโยชน์แท้แล้ว ก็ให้
 ติดตามรักษาความตั้งใจที่จะกระทำดั่งนั้นให้ตลอด ทั้งที่เป็นมาแล้ว ที่
 กำลังเป็นอยู่ และที่จะเป็นต่อไป ผู้ที่รักษาความจริงใจต่อตนเองได้มั่นคง
 จะไม่เป็นคนสลับปลับ หากเป็นคนเที่ยงตรง หนักแน่น ทำอะไรตามกฎเกณฑ์
 ตามระเบียบ และตามความถูกต้องเป็นธรรม สามารถสร้างสมความดี
 ความเจริญให้เพิ่มทวีขึ้นได้ ไม่มีวันถอยหลัง...

พระบรมราชาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันเสาร์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๔

คำพอสอน

. . . ความกตัญญูกตเวทิต่อสภาพจิตที่รับรู้ความดี และยินดีที่จะกระทำความดีโดยศรัทธามั่นใจ. คนมีกตัญญูจึงไม่ลบหลู่ทำลายความดีและไม่ลบหลู่ผู้ที่ได้ทำความดีมาก่อน หากเพียรพยายามรักษาความดีที่พึงปรารถนาไว้ให้เป็นพื้นฐาน ในความประพฤติปฏิบัติทุกอย่างของตนเอง. เมื่อเต็มใจและจงใจกระทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความดีดังนี้ ก็ย่อมมีแต่ความเจริญมั่นคงและรุ่งเรืองก้าวหน้ายิ่งขึ้น. จึงอาจกล่าวได้ว่า ความกตัญญูกตเวทิตี เป็นคุณสมบัติอันสำคัญยิ่งสำหรับนักพัฒนา และผู้ปรารถนาความเจริญก้าวหน้าทุกคน. . . .

พระบรมราชาวาท

พระราชทานแก่คณะกรรมการวันกตัญญูกตเวทิตี
สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกวันกตัญญูกตเวทิตี
และเชิญออกเผยแพร่แก่ประชาชนเป็นแนวทางปฏิบัติ

วันศุกร์ที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๒๖

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [(๒๐๐๑-๑๑๙)]

โทร. ๐-๒๒๑๙-๓๕๕๗, ๐-๒๒๑๙-๓๕๖๓

นายอรุณ หาญสืบสาย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พฤศจิกายน ๒๕๕๙

<http://www.cuprint.chula.ac.th>

